МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет технологій та дизайну
Кафедра професійної освіти
Інститут модернізації змісту освіти
Харківський національний університет імені В.Н . Каразіна
Кафедра гігієни та соціальної медицини
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Кафедра метрології та безпеки життєдіяльності

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНИ

Матеріали
XII Всеукраїнської заочної
науково – практичної конференції
(30 квітня 2026 року, м. Київ)

КИЇВ 2026

УДК 355.58
ББК 68.69
П78
Редакційна колегія:

Шмалєй С.В. - доктор педагогічних наук., професор (головний редактор);
Яшанов С.М. - доктор педагогічних наук., професор (відповідальний редактор);
Шевченко В.В. – кандидат педагогічних наук, професор (заступник відповідального редактора)
Богатов О.І.- кандидат технічних наук, професор;
Володченкова Н.В. -кандидат технічних наук, доцент;
Виноградчий В.І. – доктор економічних наук, професор;
Гвоздій С.П.–доктор педагогічних наук, професор;
Дашковська О.В - кандидат хімічних наук, доцент;
Крутов В.В.- доктор юридичних наук, професор;
Мазепа М.А. – доктор медичних наук, професор;
Міхановська Н.Г.- доктор медичних наук, ст. науковий співробітник
Федорчук- Мороз В.І. - кандидат технічних наук, доцент;
Литвиновський Є.Ю. – кандидат педагогічних наук, ст. науковий співробітник
Редька І.В.- кандидат біологічних наук, доцент;
Слюсаренко Н.В. – доктор педагогічних наук, професор;
Постолатій Т.О. – начальник штабу цивільного захисту університету імені Михайла Драгоманова,(відповідальний секретар).

Затверджено до друку Організаційним комітетом XII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України»

Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: Матеріали XII Всеукраїнської заочної науково - практичної конференції. Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2026 . – 205 с. Електронне видання

ISBN 978-966-931-352-2

Матеріали конференції висвітлюють результати різноспрямованих теоретичних і прикладних різноспрямованих досліджень в сфері цивільного захисту, розкривають сучасний стан, напрями та перспективи розвитку освіти в галузі цивільної безпеки та формування культури безпеки життєдіяльності

УДК 355.58
ББК 68.69
П78

ISBN 978-966-931-352-2

© Автори статей, 2026
© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2026

Отже, формування культури безпеки життєдіяльності в закладах освіти є важливою складовою сучасного освітнього процесу, спрямованою на розвиток у здобувачів освіти свідомого ставлення до безпеки, відповідальності та готовності діяти в умовах потенційних ризиків, що зокрема супроводжуються війною в нашій державі.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ВІД НЕБЕЗПЕЧНИХ ФАКТОРІВ ТА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Шевченко В. В., Силенко А. А.
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
businesstrademillionaires@gmail.com

Актуальність дослідження:

Світова статистика надзвичайних ситуацій демонструє зростання частоти та масштабів катастроф: від природних (повені, землетруси, пожежі) до техногенних (аварії на промислових об'єктах, транспортні катастрофи) та соціальних (терористичні акти, пандемії). Традиційні підходи до захисту населення, зокрема централізовані системи оповіщення та стандартні методи евакуації, часто виявляються недостатньо ефективними через швидкість розвитку подій, урбанізацію, складність інфраструктури та нові види загроз.

Тому актуальною є інтеграція інноваційних підходів, що дозволяють:

- підвищити швидкість реагування;
- зменшити втрати серед населення;
- забезпечити ефективне управління ризиками;
- підвищити рівень обізнаності та готовності громадян.

Мета дослідження:

Розробка та наукове обґрунтування інноваційних підходів до захисту населення від небезпечних факторів та надзвичайних ситуацій на основі сучасних технологій, методів прогнозування та управління ризиками.

Основні тези

1. Системний підхід до управління ризиками

- Розробка інтегрованих моделей оцінки небезпек та вразливостей населення на рівні держави, регіонів та громад.
- Використання інструментів ризик-менеджменту, включаючи аналіз сценаріїв, оцінку соціально-економічних наслідків та оптимізацію ресурсів для реагування.
- Врахування факторів урбанізації, зміни клімату та технологічних ризиків при плануванні заходів безпеки.

2. Інформаційно-технологічні інновації

- **Системи раннього попередження:** інтеграція датчиків IoT, дронів, супутникового моніторингу для моніторингу потенційно небезпечних об'єктів.
- **Мобільні додатки та платформні рішення:** автоматичне оповіщення населення про загрозу в реальному часі з урахуванням геолокації та рівня ризику.
- **Штучний інтелект та великі дані:** прогнозування надзвичайних ситуацій, моделювання сценаріїв розвитку подій та оцінка наслідків на основі історичних даних.

3. Інноваційні методи підготовки населення

- Використання віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR) для тренувань з евакуації та реагування на надзвичайні ситуації.

- Інтерактивні онлайн-платформи та ігрофікація навчання, що підвищують ефективність засвоєння правил безпеки.
- Проведення навчально-практичних семінарів у школах, університетах та громадах із використанням сучасних технологій.

4. Сучасні засоби індивідуального та колективного захисту

- Розробка компактних та ефективних засобів індивідуального захисту від хімічних, біологічних, радіаційних та техногенних загроз.
- Інноваційні конструкції укриттів і тимчасових споруд, що можуть адаптуватися до різних видів небезпеки.
- Використання дронів та роботизованих систем для евакуації та надання допомоги у важкодоступних місцях.

5. Міждисциплінарний та інтеграційний підхід

- Залучення фахівців з різних галузей: цивільного захисту, ІТ, урбаністики, психології та екології.
- Співпраця державних органів, бізнесу та громадських організацій для впровадження інноваційних рішень.
- Використання міжнародного досвіду та стандартів цивільного захисту (наприклад, FEMA, UNDRR) для адаптації інноваційних підходів до національних умов.

6. Прогнозовані результати впровадження інновацій:

- Збільшення оперативності реагування на надзвичайні ситуації та зменшення шкоди для населення.
- Підвищення рівня обізнаності та підготовки громадян до надзвичайних ситуацій.
- Зниження соціально-економічних наслідків небезпечних факторів та оптимізація ресурсів для захисту населення.

Висновок:

Інноваційні підходи до захисту населення від небезпечних факторів та надзвичайних ситуацій є ключовим елементом сучасної системи безпеки. Вони дозволяють інтегрувати передові технології, новітні методи навчання та ефективні стратегії управління ризиками, забезпечуючи всебічний захист життя та здоров'я громадян у умовах постійно зростаючих загроз.

МЕНЕДЖМЕНТ БЕЗПЕКИ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Шевченко В. В. Силенко Д. А.
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
dimasila44@gmail.com

Актуальність дослідження

Зростання кількості та масштабів надзвичайних ситуацій природного, техногенного і соціального характеру зумовлює необхідність удосконалення системи управління безпекою населення. Сучасні виклики, включаючи глобальні кліматичні зміни, урбанізацію, військові конфлікти та техногенні ризики, вимагають комплексного підходу до організації захисту населення.

Ефективність реагування на надзвичайні ситуації значною мірою залежить від якості управлінських рішень та рівня нормативно-правового забезпечення. Недосконаліть правових механізмів, фрагментарність управлінських структур та недостатня координація між суб'єктами системи цивільного захисту можуть призводити до значних людських і матеріальних втрат.

Мета дослідження